

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

23 Vtrùm Montes, qui dicuntir Pietatis, excusentur ab vsura, & qua
ratione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

sententiam condemnatoriam vel declaratoriam criminis in ipsos usurarios specialiter latam, dubitari potest. Sanè in Extran. Ad evitanda, quam refert Nauarr. cap. 27. nu. 35. videtur requiri sententia specialis: nec generalem Iuris prohibitionem sufficere. sed de hoc alibi.

Sexta, Testamenta ipsorum sunt irrita, nisi ante mortem soluerint, vel cautionem legitimam dederint. d. cap. Quamquam.

Septima, Ecclesiastici non possunt usurariis exteris elocare domos, aut permittere in eis habitare, imò tenentur eos expellere ex suis terris intra tres menses: alioquin ipso facto incidunt poenam suspensionis, si sint Episcopi: excommunicationis, si sint minores Episcopis; interdicitur, si sit Collegium vel Vniuersitas Ecclesiasticorum. vt patet cap. 1. de usuris, in Sexto. vide plura apud Siluestrum & Couarr. supra.

DUBITATIO XXIII.

Vtrum Montes, qui dicuntur pietatis, excusentur ab usura, & quâ ratione.

189 **N**otandum est, in multis Christiani orbis locis, iam à 160. & amplius annis, fuisse à pijs viris ingentes pecunie summas ad mutuandum pauperibus deputatas; quæ summe solent vocari *montes pietatis*. constituti autem sunt hi montes cum hisce conditionibus.

190 *Conditio- nes mon- tis.*

Prima, Vt ex illis detur mutuam ad certam summam pauperibus loci, non exteris, aut diuitibus.

Secunda, Vt ad certum tempus, v.g. ad annum, vel paulò amplius id eis permittatur.

Tertia, Vt mutuatij dent pignus idoneum: quia alioquin talis mons facile exhauriretur, multis postea non soluentibus.

Quarta, Singulis mensibus aliquid minutum soluant pro sumpibus necessariis ad montis conseruationem; vt pro stipendio ministrorum, qui montem custodiunt, & administrant; semperque parati esse debent ad mutuandum, ad pignora recipienda, custodienda, reddenda; pro conductio- ne domus, pro libris rationum, ceterisque necessariis instrumentis.

Quinta, Si tempore præscripto non solue- rint, vendatur pignus; & quod ex pretio, detra- cta sorte & mensuris detrimentis, super fuerit, il- lis restitatur. Patent hæc ex Medina, de usuris quæst. 10. & Nauarro tract. de usuris num. 59. & sequentibus.

191 *Sententia Caiet. & Soti.*

Montes esse licitos.

His positis, Caietanus tom. 2. opusc. 6. censet hunc montem & hanc mutuandi rationem illicitam esse. Idem docet Sotus lib. 6. quæst. 1. art. 6. In eadem sententiam inclinat Siluester Usura. 5. quæst. 4. Verùm dicendum est, certum esse, hanc rationem mutuandi & hosce montes licitos esse & pios. Ita Nauarr. & Medina loco citato, & alij passim.

Probatur Primò, Quia Leo X. in Concilio Lateran. sess. 10. vnâ cum ipso Concilio approbat hosce montes tamquam pios, & cupit eos erigi cum conditionibus expositis; concedens Indulgentias iis, qui manus adiutrices ad huiusmodi erigendos porrexerint; denique excommunicationis sententiam profert in omnes, qui contra-

rium docere vel conacionari præsumperint; vt patet ex Bulla eisdem, quæ tota extat apud Medina, & in tomò 4. Conciliorum, vnde videtur hæc doctrina fide tenenda.

Sotus.

Respondet Sotus Primò, Caietanum, qui Concilio interfuit, non obstante hac determinatione, integro Opusculo contrarium docuisse, id quæ esse signum, eam non esse validam.

192

Respondet, Caietanum scripsisse illud Opusculum ante Concilium, nempe anno 1498. vt patet ex fine Opusculi; Concilium autem hoc definitum anno 1513. vt patet ex fine Bullæ.

Secundò Respondet Sotus; hõc Concilium non esse receptum in iis quæ statuit de eiusmodi montibus. Sed hæc responsio nihil valet: nam vt definitio alienius veritatis ratificat, non eget re- ceptione populorum; sed hoc tantummodo lib- tum habet in legum obligatione non enim veritas, quæ definitur, pendet à receptione aut cen- sura subditorum; sed obligatio legis, quæ imponitur.

S. 1

Tertiò Respondet, Concilium solum appro- basse hosce montes, quatenus non sunt contrarij sacris Canonibus; atqui conditiones positæ, sunt illis contrariæ; præsertim ea, quæ pauperes iubentur aliquid soluere in singulos menses.

Verùm Sotus non videtur expendisse Bullam, quam Concilium approbavit: nam in ea expressè se habetur & approbatur illa conditio iis ver- bis: *Declaramus & definimus, montes pietatis, in quibus pro eorum impensis & indemnitate aliquid moderatum ad solas ministrorum impensas, & ultra- rum rerum, ad illorum conseruationem pertinens, pro eorum indemnitate dumtaxat ultra sor- tem, absque lucro eorumdem montium recipitur, nec mali speciem præferre, nec illo pacto improbari.* Id autem, quod ipse dicit, scilicet montem appro- bari quatenus eius capitula non sunt contraria sa- cris Canonibus, non habetur in illo Concilio; sed Pontifices, qui fuerant ante Concilium, condi- tionem illam in suis Bullis adiecerant, vt patet ex Caietano. Sed quia hæc conditio maximas controuersias inter Theologos excitauerat, de- buit tota res apertè definiti; subtilis illis verbis ambiguus.

Denique dicit Sotus, non pertinere ad Con- cillum huiusmodi quæstiones; quæ magis ex philosophia quam Sacris litteris pendent, de- finite. Sed hæc responsio parum digna est tanto viro. Nam ad Concilium pertinet, definire omnia ex quibus pendet salus animarum; vt, vtrum hoc licitum an illicitum, peccatum an meritum, hoc enim nosse non minus necessarium est, quam quæ merè speculatiua: nam proximè per- tinent ad hominum mores. & sanè Ecclesiæ au- thoritas esset valde imperfecta, si de his certò & infallibiliter statuere non posset. Neque opus est, dum non agitur de veritate aliqua superna- turali, vt decisio ex Sacris litteris vel traditioni- bus immediatè colligatur; sed satis est ex illis mediare seu remotè aliqua adiumenta peti; ex quibus vnâ cum ratione naturali iunctis, veritas illa firmiter deducatur. quo modo etiam ab Ec- clesia definitum est, *animam rationalem esse corpo- ris formam.*

Concilio- rum definitio.

Secundò, Probatum ex Concilio Tridentino. hoc enim Concilium sess. 22. c. 8. 9. 11. enumerans loca pia, quæ ab Episcopo visitari debent, ponit etiam

etiam hocce montes; supponit ergo esse pia opera, vt xenodochia, &c.

193

Tertio, Probatur ratione. Primo, Quia nihil exigitur à mutuataris ratione mutationis; sed solum ratione expensarum, quae necessariae sunt ad montis conseruationem & administrationem, vt patet ex Bulla Leonis: atqui licitum est aliquid pro his expensis exigere: ergo quod in istis montibus datur, iuste exigitur. Minor probatur, quia expensae illae fiunt in gratiam & commodum eorum qui mutuum petuntur, nempe vt minus damnum erant, nec coguntur vsurarios accedere; ergo si quis cupiat frui commodis montis, potest cum eo iniri pactum, vt pro sua parte ad illas expensas contribuatur. par enim est, vt qui commodis alicuius rei frui cupit, etiam contribuatur ad illius rei necessariam conseruationem. Secundo, Nulla aequitas postulat, vt quis cum damno suo mutuetur: ergo tantum exigere potest, quantum est necessarium ad damnum vitandum: & consequenter quantum opus est pro domo conducenda, pro stipendiis ministrorum; pro libris, &c. atque haec non possunt commodius exigi, quam si singuli pro ratione mutui contribuatur, cum enim ad eos simul sumptos hoc onus pertineat, debet distribui in singulos pro ratione commodi, quod ex monte percipere volunt. Nullo tamen modo potest aliquid exigi vt mons augeatur, vel vt dominus illius ditior fiat, vt recte Medina quaest. 10.

194

Hinc sequitur, etiam hominem priuatum posse huiusmodi montem instituire, etiam si pecuniam illam sub onere alicuius census accepisset; & exigere à mutuataris quantum opus est, vt se indemnem praestet, etiam si 8. vel 10. in 100. ab illis soluenda essent: dum enim hoc totum in commodum illorum agit, & veluti negotium illorum vtiliter gerit, potest exigere quantum opus est vt se indemnem praestet. Negotium eorum vtiliter geri, patet; quia tunc non soluerent nisi 8. vel 10. cum iam soluant 33. & in quibusdam locis 44. vel 45. Nec obstat, quod eo amplius exigatur, quod diutius sortem retinet; quia par est vt illi plus ad onera montis contribuatur qui diutius illius commodis fruuntur, quorumque pignora diutius custodiuntur. Denique non obstat, quod illi, qui dant pignora, in quibus nihil molestiae (vt catenam auream vel annulum) tantum soluant, quantum qui dant molestiora, vt vestes: quia debet certa quadam & aequabilis ratio erga omnes constitui, quando enim ob varias circumstantias non potest vbiq; seruari aequalitas, sufficit aliquid generatim determinari, quod maxime videatur accedere. Ex his patet responsio ad rationes Soti & Caietani.

Ex dictis patet, valde oprandum & adlaborandum esse, vt passim per oppida huiusmodi montes, sublati vsurariis, qui vbiq; dominantur, & plebem exhauriunt, excitentur. Inde enim multiplex vtilitas in Reipubl. proueniret. Primo, Impediretur peccatum vsurae, Deo & hominibus valde detestabile. Secundo, Pecunia remaneret in patria, cum iam aliò exportetur: quia vsurarij ferè sunt exteri, qui sedem saepe mutant, & vbi euaserint opulenti, in suas regiones redeunt. Tertio, incolae pecunia affluentes haberent locum vbi secure & fructuose eam possent collocare, emendo census super monte fundatos: tales enim census essent optimi & securissimi. vn-

de numquam desissent qui pecuniam copiose conferrent. Quarto, Homines tenuiores, in omni euentu ad sua negotia possent statim habere pecuniam numeratam, idque mediocri detrimento, soluendo 6. 7. 8. 9. vel 10. in 100. aut etiam multo minus. nam credibile est successu temporis multos fore, qui hocce census sint condonaturi, vel testamento relicturi, aut alias summas legaturi: sicque sensim montem ad magnas opes perueniturum, vt tandem seipsum, sine notabili contributione mutuatariorum, possit sustentare, sicut in multis Italiae locis accidisse videmus. Quinto, Venditis pignoribus, restitueretur quod sortem & detrimenta excedit: cum vsurarij totum pretium pignoris, etiam si multo plus valeat, sibi reseruent. Vide plura de hisce montibus in Appendice ad finem huius Operis annexa.

DYBITATIO XXIV.

Vtrum si vsurarius, qui mihi sit debitor 100. librarum, assignet mihi solutionem petendam ab eo qui vsurae nomine ei debet tantumdem, possim acceptare & exigere.

Quod possim, Probatur Primo, quia Antuerpia & passim per orbem dantur & acceptantur tales assignationes, nec quisquam sibi facit scrupulum: itaque videtur hoc vsu gentium receptum. Secundo, Quia nullam facio iniuriam debitori vsurarij. si enim mihi non soluisset, debuisset soluere vsurario. Tertio, Si iste velit repetere vsuras quas mihi soluit, semper habebit recursum ad vsurarium, cui eas primo debebat: & ita nihil ego ei damni intulisse censebor.

Resp. tamen & Dico Primo, Me non posse à tali assignationem exigere, si mihi certo constet illam vsuratio nullo modo deberi.

195
Non possum
exigere.

Probatur Primo, Quia communis sententia DD. est, famulum vsurarij non posse exigere vsuras nomine sui domini, eo quod non debeantur: ergo neque creditor vsurarij potest eas exigere: non enim hic minus exequitur iniquam exactionem, nec minus exigit indebitum, quam famulus.

Secundo, Ipse vsurarius non potest eas exigere; & si exigit, peccat contra iustitiam, & tenetur ad restitutionem, vt omnes fatentur: ergo nec creditor vsurarij potest. patet consequentia, quia creditor vsurarij non habet plus iuris in illum, quam ipse vsurarius: cum non exigit illas nisi ex vi chirographi, & iuris, quod vsurarius in illum transfudit, quod ius nullum fuit, sicut & chirographum iniquum.

Tertio, Creditor vsurarij eodem titulo illas exigit, quo ipse vsurarius exigeret, nempe tamquam debitas pro vsu pecuniae ab vsurario mutuatae: (sicut si tibi sint debita 100. à Petro causa venditionis, & mihi soluas chirographo Petri, exigam illa 100. titulo venditionis, quo tibi debentur) atqui exigere illas eo titulo quo exigit vsurarius, est iniquum: ergo creditor vsurarij iniuste exigit.

Quarto, Si tyrannus, qui Reipublicam vi oppressit, debeat tibi 1000. & det assignationem super subditos, quibus iniusta tributa imposuit,